

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Dubium I. Quid requiratur ad jejunium Ecclesiasticum, & quanta ejus obligatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42561

D V B I V M I.

Quid requiratur ad Ieiunium Ecclesiasticum, & quanta eius obligatio.

- 1259 » **R** Esp. Ieiunium ex præcepto Ecclesiæ, obligante sub mortali, requirit tres condiciones.
- » Laym. l. 4. t. 8. c. 1. n. 13.
- » I. Est unica tantùm comestio de die, in ordine ad nutritionem: Quæ ita necessaria est conditio, ut secundâ comestione pecces mortaliter, reliquis autem supra secundam, summùm venialiter tantùm. Lay. n. 12. & 13.
- » II. Est abstinentia ab esu carniùm, itemque ovorum & lactiniorum; eò quòd ex carne originem trahant, multùmque nutriant. Unde intra Quadragesimam jure communi prohibentur; extra eam permittuntur. Imò intra eam, quibusdam locis consuetudo permittit, quæ ubique notanda est. Bon. to. 2. de præcept. Eccles. d. ult. q. 1. p. 2. ex Sylv. Nav. Less. lib. 4. c. 2. n. 8. Azor, Lay. n. 3. Fill. tr. 27. p. 2. n. 44. & seqq. Fagund. p. 4. l. 1. c. 2. Adde, dispensatum quoad carnes, etiam lactiniis & ovis vesci posse; non tamen vice versâ: & cui est permissus esus carniùm, etiam secunda refectio permissa videtur, ut contra Reg. Less. Nav. &c. probabiliter docet Az. l. 7. c. 10. q. 3. Fil. c. 3. q. 4. Tol. &c. Confirmatque Bon. l. c. si esus carniùm sit permissus ob debilitatem naturæ, & non propter nauseam, vel damnum tantùm. V. Less. Fill. Azor, &c. Ratio, quia de essentia jejunii est abstinentia à carnibus.
- » III. Conditio est, certa hora refectionis; quæ est

*La Croix contra
dicit n. 1269.*

est circa meridiem, nisi aliud loci consuetudo
ferat: Idque non mathematicè computandum,
sed moraliter. Dictam autem horam notabili-
ter sine justa causa, prævenire, mortale putat
Nav & quidam alii; sed probabiliùs docent esse
veniale *Tol. & Fill. n. 70. 71. & 72.* eò quòd non
violetur substantia, sed tantùm circumstantia.
Less. n. 13. V. Laym. n. 10. & seq.

Dixi, notabiliter, & sine causa: quia prævenire
ex justa causa v. g. si iter faciendum, si hospites
dimittendi &c. & absque ea, per mediam ho-
ram tantùm, nullum peccatum videtur esse. Di-
latio in vesperam & licita est & laudabilis, si ni-
hil antè sumas. *Ex dictis resolves:*

I. Non solvitur jejunium per divisionem
prandii, ob negotium incidens, vel si quid su-
matur per modum medicinæ, vel ob debilita-
tem, aliamve causam rationabilem, uti apud
Religiosos faciunt ministri & lectores mensæ,
quia non nisi unicam refectionem intendunt. Et
hinc *Sanch. in Consil. l. 5. c. 1. d. 24. Escob. t. 1. E. 7. c. 3. n. 19.* excusant famulos mensæ ministran-
tes, si aliquid prægustent, aut ex reliquiis gulosè
sumant, tum ut meliùs ferviant, tum ut famem
sublevent; intellige, (si cum illorum refectione
licita moraliter uniatur) Nec solvitur per sum-
ptionem electuariorum vel crebriorem hau-
stum: ante quem modicum sumere, ne potus
noceat, permittit *Azor, Esc. n. 28.* & quidem
toties, quoties biberit, dummodo non in frau-
dem jejunii, v. g. 5. vel 6. amygdalas, vel quid-
simile. *Regin. & alii cum Dian. p. 1. t. 9. R. 24.*
quia ordinantur potiùs ad alterationē corporis,
vel digestionem ciborum, quàm nutritionem.

Exci-

» Excipe tamen 1. Si quis sumeret lac, jusculū,
 » & similia, quæ sive sorbeantur, sive comedantur,
 » non habent rationem potūs, sed cibi, ac princi-
 » paliter referuntur ad nutriendum. 2. Si quis po-
 » ma, pyra, vel etiam uvas in magna quantitate su-
 » meret; quia habent rationem cibi, *Dicast. & alii*
 » 6. cum *Dian. p. 9. t. 6. R. 14.* 3. Nisi quis in ma-
 » gna quantitate electuaria, in fraudem jejunii,
 » sumeret. Qui verò in potu valde excederet,
 » contra temperantiam quidem, non tamen con-
 » tra jejunium peccaret, saltem mortaliter, *Laym.*
 » n. 27.

» II. Jejunium non solvitur per collatiuncu-
 » lam vespertinam, etsi hæc non ad somnum, sed
 » nutritionem ordinetur: quia consuetudo per-
 » mittit. Addo, *vespentinam*, quia sine causa non li-
 » cet illam sumere manè vel meridie: ex justa ta-
 » men causa licet utrumque; ut si fiat ratione de-
 » bilitatis, negotiorum, studiorum: sine ea erit ve-
 » niale tantùm, cùm non violetur substantia jeju-
 » nii.

» Quoad ejus quantitatem, communiter desi-
 » gnatur quarta vel quinta pars integræ coenæ, ut
 » contra *Dia. 1. p. t. 9. R. 1. Turr. &c.* docet *Regin.*
 » c. 2. l. 6. n. 185. *Lay. n. 9. Fill. nu. 33.* dicens, ita
 » decisum esse in celebri academia Theologo-
 » rum, qui omnes in quartam partem consen-
 » serunt. Idem probat *Esc. E. 13. c. 3. n. 61.* si qui-
 » dem coena ordinaria duarum librarum pondus
 » non excedat; quia talis in reliquis præceptis
 » modica censetur, ac proinde tantò quis magis
 » minúsve peccat, quantò magis vel minús trans-
 » greditur: Adde, quibusdam in locis ex consue-
 » tudine plus permitti sæcularibus, quàm Reli-
 » giosis;

giosis; nobilibus, quàm plebeis, & in frigidis re-
gionibus quàm in aliis, ut notat. *Lay. n. 9. & Bon. 22*
to. 2. de præc. Eccl. di. ult. q. 1. pun. 3. n. 2. Plus item
quibusdam locis, in vigilia Nativitatis Domini
(& alibi in Coena Domini) permitti ex consue-
tudine, dicit *Med. Caj. n. 34. Sanch. Escob. E. 7. 22*
c. 3. Quod Bon. l. c. non improbat, ubi ea con- 22
suetudo est recepta.

Quoad qualitatem, in ea prohibentur cibi ad-
nutritionem communiter ordinati, qui inter
fercula ferè apponuntur: Permittuntur autem
leviores, ut fructus, aliave ex saccharo & melle
confecta; & pro more regionis parùm butyri &
casei, ut in regionibus Septentrionalibus, ob
fructuum inopiam. *Lay. n. 9. 22*

III. In confessione non sufficit dicere; non
servavi, aut fregi jejunium, sed addendum, ut-
rum refectione multiplici, an esu carniùm. Et si
hoc, utrum semel an sæpius quantitatem nota-
bilem sumpseris, quia probabile satis est, etiam
in hac materia, parvitatem à mortali excusare,
ut docet *Bon. p. 2. & Tan. t. 3. d. 3. d. 5. v. g. si 22*
coquus aut ægroti minister, parùm carnis præ-
gustent; *Esc. n. 54. Sanch. dub. 12. n. 10. vel 22*
ex aliis cibis quartam tantùm partem collatio-
nis ferotinx, sive unam vel duas uncias sumat;
hanc enim esse materiam parvam, cum *Turr. & 22*
Leon. docet Dia. p. 5. t. 5. R. 11. & p. 8. t. 7. R. 54. 22
esse probabile. Si autem sæpius eodem die pa-
rùm sumeret, peccaret graviter; quia materix
illæ coalescerent in unam magnam, ut contra
Salas docet Dia. p. 3. t. 6. R. 43. Denique si sit in 22
Quadragesima, addendum, utrum fregeris esu-
ovorùm, aut lacticiniorùm: tametsi enim *Dian. 22*
p. 1. t. 9. R. 41. & p. 3. t. 6. miscel. R. 80. citans 22

» multos doctores, dicat certum esse, quòd sit
 » mortale, si non ex jure positivo, saltem ex con-
 » suetudine, in omnibus ferè mundi partibus re-
 » cepta, vesci ovis & lacticiniis in Quadragesima:
 » probabile tamen est, & tutum, (saltem in his
 » Germaniæ partibus) esse tantùm veniale. *Lay.*
 » n. 3. *Fag. l. 1. c. 2. &c.* Tum quia, licèt consue-
 » tudo habeat, ea tamen non semper sub pecca-
 » to, præsertim mortali, obligat. *V. Filliuc. t. 27.*
 » p. 2. cap. 3. *Bon. num. 2.* Tum quia Ecclesia non
 » tam graviter ad hoc obligat; ut patet, tum ex
 » verbis ipsis, tum ex faciliore dispensatione in
 » his, quàm in carnibus. Ob quam causam et-
 » iam laridi & adipis usum faciliùs concedi posse
 » pauperibus, docet *Laym. n. 5.* Imò ait, nec di-
 » vitem propter eum usum, continuò damnan-
 » dum esse peccati mortalis, præsertim cum *Sylv.*
 » *V. Jejunium*, & alii dicant, eum, cui ovorum &
 » lacticiniorum usus permissus est, etiam laridi
 » & sagiminis permissum videri; idque non im-
 » probet *Azor to. 1. l. 7. c. 10. q. ult. V. Lay. hic, Fa-*
 » *gund. n. 20.* ubi dicit, pinguedinem inter carnes
 » non computari. *V. Dian. p. 1. t. 9. R. 21.* Ve-
 » rùm in his videndum ubique, quid recepta pio-
 » rum consuetudo ferat, à qua non temerè rece-
 » dendum.

» Dixi, si sit in Quadragesima; quia extra eam
 » licèt vescitur ovis, qui debet jejunare, v. g. ob
 » Jubilæum, *Henr. &c.* vel ex poenitentia sacra-
 » mentali, *Fagund.* vel ex voto, aut in Vigilia. *Vid.*
 » *Dian. R. 5. & 6.*

A D D E N D A.

1260 Q. 236. Unde & quanta sit obligatio jejunandi
 vel abstinendi à carnibus. R. §. 1. Obligatio quan-
 doque jejunandi aut abstinendi est saltem ex
 con-

consuetudine, uti de jejunio quibusdam diebus, & de abstinentia diebus Veneris ac Sabbati, habet communis sensus omnium fidelium: de abstinentia autem ab ovis & lacticiis in quadagesima constat ex prop. 32. ab *Alex. VII.* damnata, *Non est evidens*, quod consuetudo non comedendi ova & lacticia in quadagesima obliget. Quoad quatuor tempora, sic habetur in lectione Breviarii 14. Oct. festo S. Callisti, *Constituit quatuor anni tempora, quibus jejunium ex Apostolica traditione acceptum ab omnibus servaretur.*

§. 2. Datur de jejunio & abstinentia præceptum, etiam in Jure scripto, ita *S. Th.* & alii commuissimè cum *Moya t. 1. t. 6. d. 5. q. 2. n. 5.* contra *Cajet.*, Et licet aliqui id malè probent ex Synodo VI., uti ex *Bellarmino*. ostendit *Gob.* in *Quin. t. 5. c. 23. n. 221.*, tamen clarè habetur *Cap. Non liceat, Cap. Non oportet. De Consecr. dist. 3., Cap. Quadagesima, Cap. Jejunia. De Consecr. dist. 5. Cap. Denique dist. 4.*, ubi præcipitur observatio jejuniorum, itemque in quadagesima abstinentia, non tantùm à carnibus, sed etiam ab ovis & lacticiis. Quod autem attinet ad has partes septentrionales, saltem per consuetudinem absolutè licita sunt lacticia, uti & ova per quadagesimam in *Diecepsi Colonienfi, Monasteriensi aliisque vicinis. Paderborn. Osnabr. Hildesf. non in Belgio.*

§. 3. Præceptum jejunii ex se obligat graviter, nam *Alex. VII.* damnavit hanc 23. prop., *Frangens jejunium Ecclesie, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu vel inobedientia hoc fiat, puta, quia non vult se subicere præcepto: & hanc gravem obligationem pluribus probat Du Bois ad hanc prop. damnatam à n. 492.*

Ecc 2

§. 4.

1263 §. 4. Quod dies Rogationum attinet, quamvis Laym. l. 4. t. 8. c. 2. n. 8. dicat abſtinentiam à carnibus adhuc hodie in pluribus locis non obſervari ex præcepto ſed conſilio; Azor autem l. 7. c. 15. q. 4. dicat non eſſe quidem præceptum, poſſe autem eſſe conſuetudinem, tamen in *Conc. Aurelianenſi* I. Can. 27. expreſſè habetur, ut triduo ante Aſcenſionem omnes abſtineant, & quadrageſimalibus cibis utantur; quod etiam refertur *Cap. Rogationes. De Conſecr. diſt. 3.*; & quamvis non eſſet præceptum ſcriptum, rectè tamen dicit *Steph. t. 1. d. 5. n. 99.* alique cum illo, abſolutè eſſe mortale tum comedere carnes, ſaltem ob conſuetudinem nunc introductam: & idem eſt de feſto S. Marci. de quo vide dicenda l. 4. n. 1291.

1264 Q. 237. An ille, qui ſemel fregit jejunium poſſit eadem die ſæpius comedere. R. §. 1. Si fregit eſu carni-um, toties peccat, quoties iterum comedit carnes, uti habet communis cum *Gob. ſuprà c. 4. à n. 19*; & dictum eſt hìc p. 1. n. 438., quia præceptum, quoad hanc partem, eſt negativum, prohibens pro toto die, id eſt, ad nullo tempore iſtius diei comedendum; & hoc non ratione jejunii præciſè, nam carnes ſæpe prohibentur, quamvis non ſit jejunium, ſed ratione ipſarum carni-um, à quibus abſtinere multùm facit ad mortificandam carnem. Quòd autem tum etiam non poſſit ſumi ſecunda reſectio, conſtabit ex dicendis n. 1269.

1265 §. 2. Si tantùm fregit ſecundâ reſectio-
ne, *Busenb. relatus n. 1259. item Caſtrop. t. 25. p. 2. §. 2. n. 8. Steph. n. 110. & alii quatuordecim cum Dian. p. 1. t. 9. R. 44., itemq; alii cum Fagund. præcep. 4. l. 1. c. 4. n. 8.* dicunt non peccare mortali-ter comedendo cibos eſuriales, quoties volet:
quod

quod etiam dicunt *Bonac. Laym. n. 13. Castrop. n. 9.*, si fecerit inadvertenter vel nesciens esse jejunium: imò putant *Vivald. Dian. R. 53. flls. t. 4. d. 1. n. 43.* in sequentibus comestionibus nequidem venialiter peccare, & idem cum aliis dicit *Tamb. in Dec. l. 4. c. 5. §. 1. n. 5.*, si inadvertenter comedisset carnes: Rationem dant, quia tum amplius servari non potest jejunium, de cujus essentia est negatio secundæ refectionis & carni-um: sed tenendum est cum communissima sen- tentia peccari saltem venialiter, quia est contra finem legis, qui est mortificatio carnis: non esse autem plùs quàm veniale docet cum aliis proba- biliter *Less l. 4. c. 2. n. 17.*, quia cùm homines non soleant nisi bis comedere, quòd comedat sæpius, non videtur multum facere ad finem le- gis; nihilominus *Maj. Med. Montes. Covarr. Mo- lan. Sylv. Lo. h & alii multi* valde probabiliter di- cunt peccari mortaliter, quoties iterum sumitur plena refectio, quia notabilis mortificatio carnis, quæ est finis legis, adhuc obtineri poterat per negationem aliarum refectionum, nam si quis manè & in prandio se plenè refecerit, adhuc no- tabilis mortificatio est abstinere vesperi, uti fuis- set notabilis mortificatio abstinere manè.

Q. 238. Quid veniat nomine carni-um, & qui- 1266
nam teneantur præcepto ab illis abstinendi. *R.*

§. 1. Indicium animalis carnei est, si possit diu vivere extra aquam; item si magis simile sit animalibus habentibus carnem quàm non ha- bentibus: testudines tamen terræ & limaces, quamvis extra aquam vivant, non censentur caro, ita *Regin. Tamb. n. 10. Gob. in Quin. t. 5. c. 23. n. 122.* Idem dicit *Tamb. n. 12. de Viperis.*

Ecc 3

Pasq.

Pasq. autem cum *Gob.* dicit in dubio, an hoc animal constet carne necne, censerì posse non constare carne, quia est possessio pro libertate comedendi, quamdiu non constat esse prohibitum.

1267 §. 2. Licitè ministrantur carnes parvulis ante aut etiam post septennium, si careant usu rationis, uti habet communis cum *Dian. Delbene* de Imm. Eccl. c. 13. dub. 1. & 4. *Tambur.* n. 9. *Steph.* n. 98. contra alios relatos l. 1. n. 674. *Nec obstat* consuetudo contraria non dandi illis, nam si non teneantur ipsâ lege, multò minùs consuetudine: idem de perpetuò amentibus docent *Sanch. Fagund. Delben. Dian.* suprâ & p. 10. t. 12. R. 37. item p. 11. t. 2. R. 56. contra *f. Sanch.* Ratio est, quia parvuli & amentes non sunt capaces præcepti humani, cum nullam humanâ actionem exercere possint; quod magis valet de infidelibus, cum non sint subjecti Ecclesiæ: idem dicit *Tambu.* de amentibus in aliqua materia vel quoad intervalla, quando sunt in amentia, sed contrâ est, quia fatetur cum *Sanch.* dari non debere ebriis, idem autem est de his amentibus, & ratio quoad utroque est, quia cum simpliciter habeant usum rationis, comprehenduntur lege. Vide dicta l. 1. n. 676.

An Carthusiani aliquando possint aut teneantur vesci carnibus, videri possunt *Busenb.* relatus hic p. 1. n. 769. & *Sanch.* in Consil. l. 5. c. 1. dub. 34. Additque rectè *Boudew.* p. 2. q. 18., licet etiam in extrema necessitate constituti tenerentur abstinere à carnibus, posse nihilominus pro medicina sumere cornu cervi, ossa humana, ùgulas Alcis &c.

1268 Q. 239. An licitum sit, v. g. *Ambstolodami,* diebus Veneris comedere carnes. *Bz. Caram.* in Th. fund. affirmat, tum quia videtur esse præscriptio, quæ per

10. annos prævalet contra legem ecclesiasticam, uti multi probabiliter docent; tum etiam quia major pars illius communitatis legem istam non observat, pars autem minor potest se accommodare majori. Oppositum est absolutè tenendum, quia illa consuetudo est irrationabilis, ergo non præscribit, nec abrogat legem Ecclesiæ; deinde consuetudini illi semper reclamant Ecclesia, consuetudo autem non habet vim abrogandi legem, nisi accedente saltem tacito consensu Legislatoris, uti dictum est l. 1. n. 571. Denique leges Ecclesiæ etiam non indigent acceptatione populi, uti dictum est ibidem à n. 630.

Q. 240. An ille, cui in die jejunii est permissus esus 1269
carnium vel secunda refectio, hoc ipso etiam permittantur plures refectioes. R. S. 1. Licet alicui permittatur esus carniū, non ideo permittitur secunda refectio, ita cum aliis *Th. Hurt. de Resid. tom. 1. Resol. 5. à pag. 295. contra Ills. t. 4. d. 1. n. 44. Busen. & alios*, Ratio est, quia licet jejunium perfectum includat tam abstinentiam à carnibus quàm refectioem unicam, tamen hoc præceptum est divisibile, id est, præcipit unam partem independentem ab altera, hinc duæ illæ partes sunt divisibiles, potestque obligatio ad unam manere sine obligatione ad alteram, præsertim cum unica refectio sit magis essentialis jejunio, quàm abstinentia à carnibus, uti probat *Hurt. pag. 292.*; Et hoc ipsum communiter declarant Episcopi dispensantes pro carnibus in Quadragesima, dum addunt se non aliter velle dispensare, quàm relinquendo obligationem jejunii quoad refectioem unicam, hinc etiam aliquibus per Bullam Cruciatæ datur privilegium jejunandi in carni-

Eee 4 bus,

bus, uti fatetur *Sanch. dub. 31. Dixi*, non ideo permitti, quia posset aliunde secunda aut etiam multiplex refectio esse permessa, v. g. propter nimium debilitatas vel infirmas vires.

1270 §. 2. Si alicui permessa sit secunda refectio, putant *Fagund. Bonac. & alii* posse toties comedere, quoties vult, sed *Covarr. & alii n. 1265.* citati probabilius negant, quia fieri potest, ut uni secunda refectio sit tali die necessaria & non ulterior, potestque adhuc obtineri finis jejunii, qui est mortificatio carnis, secundum dicta ibidem n. 1265.

1271 Q. 241. *Quid illi sit faciendum, qui venit ex una in alteram Diocesim, ubi non servatur idem stylus Calendarii. R. §. 1.* Cum vetus Calendarium quandoque habeat Pascha v. g. octo diebus ferius quam novum, qui in Quadragesima inde veniret huc, ibi incepisset Quadragesimam octo diebus ferius, & hic haberet Pascha octo diebus maturius; hoc non obstante multorum sententia est cum *Delbene de Imm. Eccles. c. 12. d. 2. f. 4.* non teneri illo anno hic jejunare per illos octo adhuc dies, sed posse se accommodare moribus eorum, apud quos est; communicare tamen deberet pro Paschate, licet post tempus paschale hic transactum veniret, quia hæc obligatio afficit personam, ut tempore isto communicet vel primo quoque. E contra si hic prius absolvisset Quadragesimam, non teneretur postea ibi observare illos octo dies, quia Ecclesia tantum obligat ad unam Quadragesimam uno anno; & idem est observandum de diebus festivis, ita *Sanch. in Dec. l. 1. c. 12. n. 22. Delbene supra & sect. 5. item alii cum Busenb. relato l. 1. n. 687.*

1272 §. 2. Si hodie sit hic dies Cinerum; & Titius post

post 8. dies velit aliò proficisci , ubi tum priùs erit dies Cinerum , tenetur hìc jejunare , quia lex nunc hìc obligat, & ipse est hìc subditus , ergo tenetur lege. *Si dicas*, deobligari pro nunc, quia postea observabit , sicuti quia serò audiam Missam , non obligor audire manè. *Contrà est* , nam non obligor determinatè manè vel determinatè serò audire Missam , sed hoc per Ecclesiam relictum est meæ libertati : E contrà ostendi non potest , cur & unde mihi libertas esset jejunandi, ubi vellem , & me hìc eximendi à lege nunc obligante. Si tamen jejunaverim hìc per 8. illos dies , non tenebor ibi prosequi nisi alios 32. , quorum ultimus respondeat nostro Paschati, quia tum absolvo Quadragesimam.

Q. 242. *Quid notandum sit circa vigiliam S. Matthiæ vel S. Joannis : item circa abstinentiam festo S. Marci. R.* Justa causa est , cur Episcopus dispenset ad vitanda scandala & peccata populi , si vigilia S. Matthiæ incidat in unum diem è Bacchanalibus, ita Laym. l. 4 t. 8. c. 3. n. 8. *Castrop. t. 25. p. 2. §. 5. n. 12. Gob. & alii*: Nec dissentit *Dian. p. 3. t. 6. R. 66.* , quamvis p. 10. t. 16. R. 7. afferat *Gav. & Leand. in contrarium*. Si autem festum S. Matthiæ incidat in diem Cinerum , statutum est in Dicecesi Coloniensi, Monasteriensi, Viennensi aliisque, auctoritate Ordinarii , ut jejunium etiam à Religiosis anticipetur in priore Sabbatho, (: & idem est, si festum incidat in diem Martis :) festum autem in foro observetur in die Cinerum, & in choro postridie : Vigilia autem S. Matthiæ manet affixa suæ diei, quia non est causa hanc transferendi, & ab ea separari potest jejunium. *Gav. in Rub. brev. f. 3. c. 7. n. 3.* Quòd si festum S. Matthiæ incidat in diem Veneris ante quinquagesimam , Agenda

Monasteriensis sub *Ernesto* edita anno 1592. statuebat, ut jejunium servaretur ipso festo S. Matthiæ, scilicet die Veneris, sed usus iste exolevit, & aliæ editiones Agendæ id non habent, hinc anno 1702., quando casus iste erat, observatum est ab omnibus jejunium die Jovis, secundum morem universalis Ecclesiæ. Quod dictum est de jejunio transferendo, si vigilia incidat in unum diem à Bacchanalibus, admittunt alii cum *Gav.*, etiam si incidat in diem v.g. Patroni vel omnino solennem. Per Bullam *Urb. VIII* datam 13. Oct. 1638. statuitur, ut si festum Corporis Christi incidat in Vigiliam S. Joan. Baptistæ, jejunium sit pridie festi Corporis Christi: & eo anno nihil sit de Vigilia, ita *Mothier* in Ordine Div. Off. pro anno 1707. Idem statuit *Leo X.*, teste *Nav.* in Man. c. 21. n. 11. De abstinentia festo S. Marci, videri debent dicenda l. 4. n. 1291.

1274 Q. 243. Ad quæ jejunia teneantur Religiosi. R.
 §. 1. Tenentur ad ecclesiastica juris communis, uti per se patet; non tenentur autem ad ea, quæ sunt speciali consuetudine vel voto oppidanorum, apud quos resident, inducta, quia non censentur pars Communitatis profanæ, ita *Dian.* p. 9. t. 7. R. 14., qui tamen p. 1. t. 9. R. 36. dixerat obligari generali consuetudine recepta in aliqua civitate. Neque Religiosi Exempti tenentur ad illa, quæ à locorum Ordinariis inducuntur, quamvis jure novo teneantur observare festa Diocesana & cessationem à divinis tempore interdicti, ita *Sanch.* in Conf. l. 5. c. 1. dub. 1. & c. 9. dub. 1. *Bonac.* de præcept. Eccles. d. ult. q. 1. p. 6. n. 5. *Castrop.* de Legibus d. 1. p. 24. §. 6. n. 11. aliique communiter cum *Dian.* p. 1. t. 9. R. 36. & p. 10. t. 11. R. 36. contra *Villal.* & alios.

§. 2.

§. 2. Si Religiosus necdum expleverit annum 1275
 21., *Saa, Fagund.* uterque *Sanch.* & alii dicunt teneri ad jejunia sui Ordinis, tum quia videtur per votum renunciassè privilegio ætatis, tum etiam quia obligatio Religionis & regulæ est alia ab obligatione temperantiæ, quam intendit lex Ecclesiæ: Sed *Med. Graff. Ascanius Tambur.* & alii dicunt non teneri, quia præsumi potest regulam non obligare eum sub mortali, quem non obligat Ecclesia; & utramque sententiam dicit probabilem & tutam *Thomas Tambur.* in Dec. l. 4. c. 5. §. 7. n. 6. & n. 8.; addit idem videri esse de sexagenariis Religiosis, posito enim quòd non teneantur jejniis Ecclesiæ, de quo dicitur à n. 1317. probabile est, quòd lex Religionis proportionetur cum lege Ecclesiæ.

Q. 244. An parens teneatur filios, vel dominus 1276
 servos cogere ad jejunandum. *R. Vega, Fill. Rodriq. Homob. Azor, Nav. Dian.* p. 1. t. 9. R. 28. *Steph.* t. 1. d. 5. n. 138. & alii dicunt teneri monere, si jejunare teneantur & non jejunent, attamen non teneri cogere, quia hoc videtur nimis durum: *Tambur.* §. 6. n. 3. putat satis esse, si moneant & objurgent, præsertim cum nullam in eos spirituales jurisdictionem habeant: *Sanch.* dub. 17., quamvis hoc admittat de dominis, tamen merito dicit aliquando etiam famulis negandam cœnam, si probabiliter putent id profuturum: quòd autem filios attinet, rectè dicit, parentes teneri cogere filios, semper negando eis cœnam, quia tenentur corrigere & adigere ad observationem præceptorum.

Q. 245. Quid notandum sit circa horam refectio- 1277
 nis in jejunio. *R. Seqq.* §. 1. Primitus erat hora 3.
 post

post meridiem aut sub vesperum, & ideo vocabatur cœna; nunc autem censetur 12. circiter: notat tamen *Sanch. dub. 28.* ex communi consuetudine esse medium 12., imò jam esse horam 11. dicunt *Sanch. Med. Angles* aliique; quòd valet maximè de Religiosis, qui per privilegium etiam sine causa possunt unâ horâ anticipare, *Steph. n. 121. Tambur. c. 4. §. 4. n. 3.*

1278 §. 2. Videtur probabilius cum *7lls. t. 4. d. 1. n. 39.*, quòd anticipare collationem vespertinam notabili tempore & absque causa non sit mortale, quia etiam per hoc non tollitur substantia jejunii, quæ consistit in abstinentia à carnibus & refectioe unica: unde si quis sine causa manè sumeret collationem & meridiè prandium, aut manè vel meridiè collationem & circa horam tertiam prandium, vesperi autem nihil, tantùm leviter peccaturum dicit cum aliis *Tambur. n. 12. & 13. Addunt 7. Sanch. d. 53. n. 2. Tambur. §. 3. n. 10.* aliique apud *Sanch. dub. 27.* nullum esse peccatum, si in meridiè sine causa fiat collatio & vesperi prandium, quia est magis ad finem legis, cum sit major mortificatio, & *Sanch.* dicit esse verè probabile, sed *Diana p. 11. t. 3. R. 9. & Castrop. §. 3. n. 6.* dicunt esse veniale, quia est alienum ab usu Ecclesiæ, quamvis fateantur inter causas justas esse venationem aut piscationem, etiam recreationis causâ, item faciliorem expeditionem negotiorum, tractationem hospitem &c.

1279 Q. 246. Quomodo licitum sit interrumpere prandium die jejunii. *R. §. 1.* Si quis interrumpat ob negotium, *Pasq. decis. 121.* putat eum posse complere prandium absoluto negotio, quamvis hoc

hoc duraret usque ad vesperum, quia cum illa interruptio sit involuntaria, prandium, ad quod jus habet, manebit complebile per sequentem comestionem: contradicit *Tamb.* in Dec. l. 4. c. 4. §. 2. n. 18., non enim apparet, quomodo id, quod vesperi comedit, possit cum cibo jam digesto facere unam comestionem, hinc *Diana & Lezana* dicunt non debere intercedere plus, quam unam vel duas horas, nam duas etiam admittit *Sanch.*, quamvis *Escob.* putet id esse nimium, ideoque cum *Tambur.* tantum unam concedat: nihilominus *Leander & Steph.* t. 1. d. 5. n. 113. probabiliter sic distinguunt, si interrumpat ultra duas horas, & prius sumpserit, quantum satis est ad jejunium sine magno incommodo tolerandum, non poterit redire; si autem prius non sumpserit tam multum, dicunt cum *Pasq.*, quantumcunque sit sero, posse redire, dummodo retinuerit intentionem redeundi, quæ uniat illas duas comestiones in unum prandium.

§. 2. Quando est tempus prandij, potest ministrans vel legens ad mensam sumere cibum, etiam in magna quantitate, per horam circiter ante prandium suum, & postea hoc complere expleto suo servitio, *Sanch. Leand. Tamb.* n. 17. & alii cum *Dian.* p. 10. t. 14. R. 61. Ratio est, quia habet jus tum incipiendi prandium cum aliis, occurrente autem negotio, quale est tale servitium, licite interrumpit. 1280

§. 3. Si quis finierit prandium & plicarit mapulam cum proposito nil amplius comedendi, item si surrexit à mensa etiam gratis actis, potest intra quadrantem, uti docent *Fill.* & alii apud 1281

apud *Dian.* p. 1. t. 9. R. 32., aut intra quadrante-
tem & medium, uti habet *Tamb.*, mutatâ volun-
tate iterum assidere & comedere, quia moraliter
censebitur una comestio; & ita etiam docet cum
aliis *Sanch.* in conf. l. 5. c. 1. dub. 24. Hinc abso-
lutè tenent *Less.* l. 4. c. 2. n. 11. & alii contra *Nav.*
Val. Castrop. t. 30. D. 3. p. 2. §. 2. n. 2. si quis suffi-
cienter refectus surrexit animo non revertendi,
posse post interpositum temporis intervallum
mutatâ intentione redire & continuare prandi-
um; cujus tempus adhuc durat; & hoc fatetur
probabile *Laym.* l. 4. t. 8. c. 1. n. 6. licet contrari-
um teneat.

1282 §. 4. Si prandium differre debeas ultra ho-
ram communem, potes aliquid cibi sumere, ne
vires deficient aut stomachus dolore prematur,
quia talis cibi sumptio censeatur medicina, uti ex
benigna interpretatione Ecclesiæ censent *Nav.*
Tol. Az. Saa, Val. Less. Laym. cum *Castrop.* p. 2. n. 3.

1283 Q. 247. *Quamdiu liceat protrahere prandium.*
R. Saltem ad duas horas, nec ultra, uti volunt
Fagund. & Tambur. in Dec. l. 4. c. 4. §. 2. n. 15., si
enim liceret protrahere usque ad vesperum, et-
iam liceret sumere secundam refectioem post
prandium, idem enim est, in ordine ad nutrien-
dum corpus, intra tantum tempus incipere no-
vam aut continuare eandem refectioem, quæ
re ipsa erit moraliter multiplex. *Nec refert*, quòd
non semper edatur, sed fiat confabulatio, nam
interea concoquit stomachus cibos ingestos, qui
sufficiebant pro integro prandio: & licet *Pasq.*
cum *Gob:* in *Quin:* t. 5: c. 26: n. 8. excusent Ger-
manos præcipuè ex consuetudine protrahendi
etiam ad 4: & 5: horas, attamen nescio, an ista
consue-

consuetudo approbetur : hoc tolerandum esset , si post duas circiter horas apponerentur sola bel-laria vel leviores cibi , maximè si postea vesperi abstineretur à collatione, quæ sic censebitur quasi anticipari.

Q. 248. Quid faciendum sit illi , qui die jejunii ¹²⁸⁴
manè vel post prandium comedit. R: §: 1. Si manè sumpsit jentaculum non æquivalens plenæ refe-ctioni, potest moderatè prandere, quia non ami-
fit jus ad unam plenam refectionem, *Less: Laym: c. 2: n: 14.* ; si autem non sumpsit nequidem æqui-
valens collationi vespertinæ, potest prandere & vesperi sumere collationem, *Diana p. 10. t. 14. R. 61. Tamb: §. 3. n. 14.*, quod concedit *Turr.*, licèt malâ fide sumpserit : Si tamen sumpserit æquivalens collationi vespertinæ, poterit sume-
re prandium in meridie vel vesperi, si autem su-
mat in meridie, *Diana & Tambur:* dicunt non posse sumere collationem vesperi, quia hanc sumpsit manè; si tamen esset graviter incommo-
dum vesperi pati inedia, permittit eam etiam vesperi *Tambur.*

§: 2. Si per inadvertentiam manè sumpsit ¹²⁸⁵
jentaculum sufficiens ad prandium, secundum *Fagund: & alios apud Laym: & Castrop: n: 10.* ad-
huc potest prandere, quia cùm sit factum ex ig-
norantia jejunii, non computatur pro prandio, ergo manet jus ad illud: sed probabilius est cum *Dian: Laym: Castrop: & aliis* non posse prandere, quia habuit unam plenam refectionem, & æquè
nutritus est, sive sciens sive nesciens ita jentârît, poterit itaque vesperi tantùm sumere collatio-
nem.

§: 3: Si ex malitia vel iter factururus manè pran- ¹²⁸⁶
dit,

dit, postea autem iter non agat, aliqui cum *Sanch.* d. 53. n. 2. & 6. putant posse iterum in meridie prandere, quia hora prandii est essentialis vel saltem circumstantia intrinseca jejunio, ergo hac violatâ servari non potest jejunium; sed oppositum absolutè tenendum est cum *Sanch.* in Conf. l. 5. c. 1. dub. 28. n. 8. *Castrop.* §. 3. n. 5. & aliis, quia adhuc servari potest substantia jejunii, circumstantia autem illa præcipitur divisibiliter.

1287 §. 4. Si quis post prandium sumpserit aliquid cibi, tantò minùs sumere debet in collatione: si tamen ferme ad tempus collationis sumpisset, quantum pro collatione permittitur, deberet ab hac omnino abstinere, quia prior comestio censeretur fuisse collatio.

1288 Q. 249. *An satisfaciat legi, qui pridie vel in prandio ita replet ventrem, ut non sentiat difficultatem in die jejunii.* R. Negant aliqui, quia agit contra finem legis, qui est maceratio corporis: sed *Bonac.* de præcept. Eccles. d. ult. q. 1. p. 2. n. 7. cum aliis multis probabiliùs affirmat, quia quamvis peccet contra temperantiam, tamen ponit objectum à lege præceptum, licet non attingat finem illius, quod non requiritur, quia finis præcepti non cadit sub præceptum, alioquin qui per pisces plùs nutriretur quàm per carnes, non posset comedendo pisces satisfacere præcepto jejunii, quod nemo dicet.

1289 Q. 250. *Quid circa potum & res liquidas sit addendum.* R. Seqq. §. 1. Ad verum potum non est satis, quòd sit aliquid liquidum, alioquin lac & jusculum essent potus, sed requiritur, ut ex natura sua tantùm adjuvet ad alterandum corpus vel ad
vehem-

vehendum & concoquendum alimentum, non autem nutriat solidas corporis partes; & ita vinum, mustum, cerevisia, vinum adustum alii- que liquores ex herbis distillati, sunt merus potus.

§. 2. *S. Antonin: Alens: Richard: Rosel: Sylv: & 1290*
alii dicunt vino frangi jejunium, præsertim si manè bibatur, aut intendatur nutritio, & fiat in fraudem jejunii: sed absolutè negant *S: Th: 2: 2: q: 147: a: 6: ad 2.* aliique communissimè cum *Sanch: dub: 23: Laym: l: 4: t: 8: c: 1: n: 7.*, quamvis etiam fiat ad sedandam famem, *Castrop: p: 2: §. 2. n. 4.*; imò licèt fiat in fraudem jejunii, inquit *Tambur: §. 2: n: 4.*, quia Ecclesia tantùm prohibet hoc, quod de se est alimentum & tendit ad nutriendum corpus, neque intentio sumentis mutat rationem potûs, qui de se est tantùm ad sitim sedandam & refrigerandum sanguinem, quamvis etiam juvet ad vehendos & concoquendos cibos.

§. 3. De chocolata docent *Th: Hurt: Lop: & 1291*
alii non frangere jejunium; Idem tenet *Henriq: v. jejunium*, referens *Urbanum VIII.* oblatis ingredientis & in ejus conspectu confecto chocolatae, de illo gustato dixisse, esse & manere potum: Idem responsum esse à *Greg: XIII.*, *Pio V.*, *Paulo V.*, testantur plures DD., inquit *¶lls: t: 4: d: 1: n: 39:* Idem defendit *Cardin. Brancatius* in disertat. de chocolata: Et hanc sententiam *Dian: p: 11: t: 6: R: 4*, & *Tambur: n: 7.* dicunt esse absolutè probabilem. E contrà frangere jejunium docent plurimi alii cum *Lez. & Castrop: supra*, probantque fusè *Tamb: supra & Boudew: p: 2. q. 17.* consideratis ingredientis & vi nutritivâ illius:

nihilominus putant *Leand: & Dian.*, si non misceatur multum illius materiae, sed bibatur tenue, non frangere jejunium, secus si multum misceatur, & coquatur instar densae pultis; addunt saltem nunquam graviter frangere, nisi misceatur ultra duas uncias.

1292 §. 4. De lymoniade & hypocras docent *Leand: Murc: & Steph: t: 1: d: 5: n: 91.* non frangere jejunium, quia communiter non multum misceatur materiae comestibilis; & idem videtur esse de faba Kaffe: minimè autem frangit decoctum ex herba The, quod potissimum est ad recreandos spiritus vel mitigandum sanguinem.

1293 Q: 251: *Quid circa ea, quae ad haustum sumuntur; item circa electuaria, tabacum & fructus. R: S: 1.* Communiter tenent omnes cum *Diana p: 10: t: 14: R: 59.* ratione potus, ne noceat, non licere plus panis vel cibi sumere, quam mediam unciam, quia haec quantitas commixta potui sufficit ad impediendum nocumentum. Rectè monet *Steph: n: 112.* his verbis, *puto de facto, sub colore, ne potus noceat, saepius à variis aliqua sumi, tantum ideo, ut potus magis sapiat, quod profectò non licet.*

1294 §: 2: *S: Th: Laym: & Steph: n: 92.* dicunt licere electuaria, confecta seu conserva, ut vocant, cum accipiantur, non ut alimenta nec in fraudem legis, sed ut medicamenta aut praeservativa, nisi acciperentur in magna quantitate: sed contradicunt *Fagund: & Diana, R: 60.*, quia videntur habere rationem cibi, nec licere possunt nisi actu malè affectis pro medicina, vel de propinquo alioqui infirmandis ad praeservativam.

§: 3:

§. 3. De tabaco docent omnes , quòd non 1295
frangat jejunium, quia non reficit solidas corpo-
ris partes sed tantum spiritus.

§: 4: Docent *Vivald: & Pasq:* posse ad sedan- 1296
dam sitim comedi recentem uvam, pomum, ly-
monium, succum citrini, quia non sumuntur ut
cibus sed velut potus, maxime cum in ore prius
ferme resolvantur quam deglutiantur.

Q: 252: *Quid circa collationem vespertinam sit* 1297
addendum. R: Hoc præcipue advertendum est,
quòd cum collatio ista sit per consuetudinem in-
troducenda, in ea non liceat aliud circa quantita-
tem, qualitatem & tempus, quam habeat consue-
tudo hominum timoratorum in unaquaque pa-
tria, ita cum aliis *Castrop: t: 30: d: 3: p: 2: §: 2: n: 5.*
Auctores tamen etiam notant sequentia,

§: 1: Licita est talis collatio, quamvis fiat ad 1298
sedandam famem, vel sine ulla necessitate, *Sanch:*
in *Conf: l: 5: c: 1: dub: 25: n: 2: Castrop: supra.*

§: 2: Quod attinet ad quantitatem, sententiæ 1299
variant, *Lez: Steph: & alii* dicunt non licere nisi
4: uncias: (12. uncia sunt libra seu unum pondo
apud Veteres, 16 verò apud nos, *Less: de vera*
ratione valetudinis conservandæ n: 14: in fine)
Suar. & alii 12. Auctores cum *Dian. p: 1: t: 9: R: 1,*
concedunt 6: imò & 8: uncias; sed alii dicunt illis
tantum licere 8:, qui valde magno cibo indi-
gent; hanc tamen restrictionem non admittunt
Azor, Fagund. Villal. Bonac. 7. Sanch: Castrop: n: 7,
Tamb: in Decal: l: 4: c: 5: §: 3: n: 1, Sporer: in Th:
mor: t: 1: c: 5: n: 30., sed absolute tenent cum
primis, ac dicunt posse saltem ex consuetudine
ab unoquoque, sive multum sive parum come-
dente, sumi octo uncias, etiamsi fames per illas

planè extingueretur : videtur tamen probabiliùs dici, quòd quantitas restringi debeat ad quartam circiter vel quintam partem prandii , uti habet *Busenb.* Addunt *Laym: Regin: Castrop: flls: t: 4: d: 1: n: 42.* plus permitti illis, qui continuò dediti sunt studiis aliisque negotiis fatigantibus caput, quia spiritus in eis magis deficiunt. Similiter *Azor t: 1: l: 7: c: 8: in fine, Bonac: de præc: Eccl: d: ult: q: 1: p: 3: n: 2: f: Sanch: d: 5 2: n: 9: Laym: l: 4: t: 8: c: 1: n: 9: Fagund: in præc: Eccl: 4: c: 4: n: 2 1. Regin: l: 4: d: 10: n: 185: Steph: t: 1: d: 5: n: 117: Sporer in mor: t: 3: p: 3: append: ad 3: præc: f: 2: aff: 3: §: 2: n: 26: Taber: p: 2: t: 1: c: 4: q: 7.* aliique multi apud *Vind: Tab: ad prop: 5: in collect.* permittunt plus nobilibus, quia solent esse debilioris valetudinis & assueti magis substantioso cibo; sed bene limitant, si talis sit loci & timoratorum nobilium consuetudo.

1300 §: 3: Si quis ad duas uncias tantùm excedat quantitatem in collatione permissam, non peccat mortaliter, nam duæ unciaë non sunt materia gravis, *Vidald: Leand: Tamb: aliique cum Dian: p: 10: t: 14: R: 57.* Addit *Sporer* tertiam partem collationis adhuc esse materiam levem, adeoque si extra tempus non sumatur usque ad dimidium collationis, non fore mortale, quia talis quantitas videtur parva, & in se & in ordine tam ad totum diem, quàm ad finem jejunii: non peccari autem mortaliter mutando tempus collationis illius vespertinaë, dictum est n: 1278.

1301 §: 4: Uterque *Sanch: Az: Diana p: 1: t: 9: R: 35: Tamb: n: 8.* dicunt in vigilia Nativitatis Christi, etiam si incidat in Sabbatum 4: temporum, posse accipi collationem duplo majorem, imò *Sanch:* dicit

dicit ex fructibus & confervis posse accipi ad satietatem; quod *Vidald.* extendit ad vigiliis Paschæ & Pentecostes, quia sunt vigiliæ lætitiæ, sed attendenda est consuetudo locorum, hinc *Tamb:* n. 7. & *Mendo* d. 8. n. 10. negant licere, quia nempe in suis patriis necdum erat ista consuetudo, uti nec est in his.

§. 5. *Az: Bonac: Pasq: Vidald.*, uterque *Marchant. Wiggers, Sporer, Burgh:* cent: 1: cas: 74. dicunt vesperi spectandam esse tantum quantitatem non autem qualitatem, hinc sumi posse 4. partem offæ, piscis & similia, quæ quis in prandio solet comedere; nec dissentit *Tamb:* n. 3. dicens non constare de obligatione in contrarium: sed contradicunt AA plures quam 30: cum *Dian: R: 1.*, & pluribus p: 10: t: 14: R: 58. Item *Lez:* & alii cum *Steph: n: 115.*, nisi alicubi prævaluerit consuetudo, quâ standum est.

§. 6. *Castrop: n: 4: & 6: Fill: t: 27: p: 2: c: 2: n: 11.* negant licitum esse pro collatione permiscere panem & vinum aliūve liquorem, & inde coquere velut offam, quia iste liquor non retineret rationem potûs, sed propter coctionem ex illo & materia solida fieret unus cibus solidus excedens consuetam quantitatem collationis; & hæc sententia est probabilior, quamvis *Az. Boss. & alii* cum *Diana* p. 1. t. 9. R. 34, & p. 10. t. 14. R. 58. putent adhuc licere, cum non augeatur substantia, sed tantum temperetur qualitas in ordine ad faciliorem concoctionem; sicque miscebit saltem stomachus & concoquet ad similem nutritionem, quod *Laym.* l. 4. t. 8. c. 2. n. 9. fatetur probabile, attamen non approbat, quia videtur esse contra consuetudinem;

fi tamen adfit causa, uti stomachi infirmitas, dicit nullum fore peccatum: Addit piscem infumatum sumi posse; item lactucam elixatam, ut cruditas tollatur: admittunt etiam ova *Vidald. & Pasq.*, quando licitum est hæc comedere, sed iterum contradicunt *Tamb. supra & Diana R. 57.*, debetque etiam in hoc attendi ad consuetudinem locorum.

1304 Q: 253: Quid præterea notandum sit circa parvitatem materiæ in carnibus. R. §. 1. Eam dari, præter citatos à *Busenb.*, docent *Merol: Hurt: Pasq. Trull: Gob:* in *Quin: t: 5: c: 23: n: 233.* *Diana p. 5. t. 5: R: 32.*, qui p: 10: t: 14: R: 32. vocat hanc sententiam communem. Ratio est, quia prohibentur carnes prout sunt nutritivæ seu refectivæ virium, sed parùm carnis parùm nutrit, ergo etiam parùm, sive sub parvo peccato prohibetur. *Nec obstat*, quòd hoc præceptum sit negativum, nam etiam præceptum non furandi est negativum, & tamen in eo datur parvitas materiæ.

1305 §. 2. Difficultas major est in designanda parvitate materiæ: *Bonac: Hurt: Trull.* parvam materiam dicunt, modicum, sive exiguum frustum; alius apud *Dian: p: 1: t: 12: R: 32:* dicit, non plùs, quàm quod licet libatoribus ciborum apud Reges: *Sporer in Th: mor: t: 1: c: 5: n: 30.* concedit mediam aviculam, sed cùm non determinant pondus, necdum scitur quantitas. *Quidam* recentior apud *Gob.* dicit materiam parvam esse, si non superet 8. uncias, sed meritò rejicitur ab omnibus. *Escob.* ponit, si non sit plùs quàm uncia; *Pasq.*, si non sit plùs, quàm media uncia; *Leand. & Dian.* putant hoc esse ad-
huc

huc nimis laxum, unde dicunt non debere excedere octavam partem uncix: Denique *lls: t: 4: d: 1: R: 36.* universaliter dicit materiam illam esse parvam, quæ non potest homines ad frequentem sui sumptionem allicere, quia nempe tam parva est, ut homo non curet eam unâ die sumere in ordine ad nutritionem.

Q: 254: An jejunium frangatur sæpius per diem 1306
comedendo pauca. R. Affirmativè, hinc *Alex. VII.* damnavit hanc *29: prop.*, *In die jejunii, qui sæpius modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in sine comederit, non frangit jejunium.* Ratio autem est, quia partes illæ uniuntur in effectu, qui est notabilis nutritio & roboratio corporis, singulæ enim partes cibi, sive simul sive successivè sumantur, addunt robur, & hic effectus roborationis manet simul post sumptas omnes partes, hoc autem est graviter contra finem præcepti intendentis mortificationem carnis, uti pluribus deducunt *Mendo d. 8. q. 5. & Du Bois*, ad hanc prop. damnatam.

D V B I V M II.

Quæ causa excusent à Jejunio.

Resp. Hæ sequentes, I. Superioris dispensa- 1307
tio: quâ tamen non est opus, si necessitas sit evi-
dens, sed in dubio tantùm: idque sive ad esum
carnium, sive ad secundam refectionem. Ta-
lis autem Superior est Episcopus & Parochus,
etiam præsentè Episcopo, quando legitima
consuetudo sic habet: Imò Sylv. & Sanch. de Ma-
trim: l: 8: d: 9: n: 27: & in consil. l: 5: c: 1: d: 5: n: 18.

F ff 4

abso-